
CONTEMPORARY DEVELOPMENT OF LEGISLATION ON CRIMINALIZATION OF ANIMAL CRUELTY

Veselin Kirov

Faculty of Veterinary Medicine, University of Forestry, Sofia, Bulgaria, kirovvk@gmail.com

Iliyan Kostov

Risk Assessment Center on Food Chain, Ministry of Agriculture, Food and Forestry Sofia, Bulgaria, iliyankostov@gmail.com

Silvia Kirova

Sofia Regional Court, Sofia, Bulgaria, kirovasp@gmail.com

Gergana Nikolova Balieva

Faculty of Veterinary Medicine, Trakia University, Stara Zagora, Bulgaria, gnikolova.vet@gmail.com

Abstract: With the development of modern societies, public perceptions of animals are changing. The existence of animals begins to be seen not only as an element of property, but also gaining self-worth, and it requires an understanding of the ability of animals to feel pain, stress and suffering. Cruelty to animals has a wide public outreach and requires special attention by state competent authorities and judicial authorities to control, detect and sanction different acts of animal cruelty. Such acts should be treated as socially dangerous actions and the perpetrators should be prosecuted as there is a scientifically proven connection between cruel treatment of animals and lasting irreversible consequences on the human mentality with subsequent criminal acts. According to the national legislation of the different countries, acts of cruelty are being criminalized concerning different categories of animals or only some of them - pets, productive animals, experimental animals. Typically, specimens of wildlife as well as invertebrates are not the subject of criminalization for cases of cruelty, but of other types of crime such as illegal trade.

In Bulgaria, until 2011 the specific animal welfare legislation did not give sufficient provisions for prevention of violence against animals. This led to the need to adopt amendments to the Penal Code with texts criminalizing the cruelty to animals in the country.

The present study analyzes the adopted texts in the Penal Code as well as the specific veterinary legislation in order to clarify the responsibilities of the competent authorities and the sanctions imposed in case of animal cruelty acts. In Bulgaria, any manifestation of cruelty to a vertebrate animal that has led to the death, severe or permanent disability has been raised by the legislator as a separate offense with criminal liability against the perpetrator. Actions other than those defined as a commitment of an offense against animals under the new provisions of the Penal Code, shall be regarded as violations under the Act on Veterinary Activities and the Animal Protection Act and shall be subject to administrative sanctions. For a clearer definition of the nature of the action itself, a definition of the term "cruelty" is provided within the Animal Protection Act.

The administrative punishment body should assess any case of cruelty against a vertebrate animal and report whether it is a criminal offense within the meaning of Art. 325b of the Penal Code, in order to avoid violation of the *non bis in idem* principle.

Keywords: animal cruelty; penal code; protection of animals.

СЪВРЕМЕННО РАЗВИТИЕ НА ИНКРИМИРАНЕТО НА ПРОЯВИ НА ЖЕСТОКОСТ КЪМ ЖИВОТНИ

Веселин Киров

Факултет по ветеринарна медицина, Лесотехнически университет, София, България, kirovvk@gmail.com

Илиян Костов

Център за оценка на риска по хранителната верига, Министерство на земеделието, храните и горите, София, България, iliyankostov@gmail.com

Силвия Кирова

Софийски окръжен съд, София, България, kirovasp@gmail.com

Gergana Nikolova Balieva

Ветеринарномедицински факултет, Тракийски университет, Стара Загора, България, gnikolova.vet@gmail.com

Резюме: С развитието на съвременните общества възприятията на хората относно животните се променят. Съществуването на животните започва да се разглежда не само като елемент на собственост, но придобива самостоятелна стойност и се налага разбирането за способността на животните да изпитват болка, стрес и страдание. Проявите на жестокост към животните намират широк обществен отзвук и налагат специално внимание от страна на държавните компетентни и съдебни органи за контрол, установяване и санкциониране на прояви на насилие над животни. Такива прояви следва да се третират като обществено опасно деяния, а извършителите да бъдат подведени под наказателна отговорност, поради научно доказаната връзка между жестоко третиране на животните и трайни необратими последици върху психиката на човека с последващи криминални изяви. Съобразно националното законодателство на различните държави, обект на криминализиране са деяния срещу различни категории животни или само спрямо някои от тях – домашни любимци, продуктивни животни, експериментални животни. Обичайно, екземпляри от дивата природа, както и безгръбначни животни не са обект на криминализиране за случаи на жестокост, а на друг тип престъпления като например нелегална търговия.

В България, специфичното законодателство за защита на животните до 2011 г. не осигуряваше в достатъчна степен превенцията срещу прояви на насилие над животни. Това доведе до необходимостта от приемане на промени и допълване на Наказателния кодекс с текстове, инкриминиращи жестокостта срещу животните в страната.

Настоящата разработка прави анализ на приетите текстове в Наказателния кодекс като съпоставя и специфичното ветеринарномедицинско законодателство за изясняване отговорностите на компетентните органи и налаганите санкции при установяване на случаи на жестокост срещу животни. В България, всяка проява на жестокост над гръбначно животно, която е довела до причиняване на смърт, тежко или трайно увреждане е въздигната от законодателя в самостоятелно престъпление с предвидена наказателна отговорност срещу извършителя. Действия, извън тези, които изпълняват състава на престъпление срещу животните по новите текстове в Наказателния кодекс, се разглеждат като нарушения съгласно Закона за ветеринарномедицинската дейност и Закона за защита на животните и подлежат на административни санкции. За по-ясно определяне характера на проявата, дефиницията на понятието „жестокост“ се формулира в Закона за защита на животните.

Административно наказващият орган следва да преценени всеки случай на проявена жестокост срещу гръбначно животно и да отчети дали не се касае за извършено престъпление по смисъла на чл. 325 б от Наказателния кодекс, с оглед избягване нарушаване на принципа *non bis in idem*.

Ключови думи: жестокост срещу животни; наказателен кодекс; защита на животните

ВЪВЕДЕНИЕ

В исторически план, инкриминирането на прояви на жестокост срещу животните по света бележи началото си с приетия през 1822 г. Закон на Мартин във Великобритания, който разглежда жестокото отношение срещу работния добитък, в т.ч. говеда, коне, волове и овце, като престъпление (Anderson, Jerry L. 2012). Нормите, които защитават животните от нехуманно отношение към тях, се залагат през 19 век и в Австралия (Sankoff & White, 2009). Основната причина за създаването на законодателни текстове в тази насока се явява осъзнаването от обществото, че всяка форма на жестокост срещу животните е свързана с различни прояви на насилие и над хората и други видове престъпления (Richard & Reese, 2019; Hoffer et al., 2018a; Madfis & Arluke, 2014).

В България, проявата на жестокост над гръбначно животно, която е довела до причиняване на смърт, тежко или трайно увреждане е въздигнато от законодателя в самостоятелно престъпление по смисъла на Наказателния кодекс и е инкриминирано в чл. 325 б НК (Нов - ДВ, бр. 33 от 2011 г., в сила от 27.07.2011 г.).

До изменение на законодателството в тази насока през 2011 г., противообществените прояви, свързани с проявена жестокост към гръбначните животни, се регламентираха от Закона за защита на животните - ЗЗЖ /ДВ, бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 31.01.2008 г./ като изпълваха признаците на административно нарушение съгласно чл. 62 от ЗЗЖ и свързаната с нея чл. 7 от ЗЗЖ, както и чл. 422, ал. 1, във връзка с чл. 151 от Закона за ветеринарномедицинската дейност.

ЦЕЛ

Целта на настоящото проучване е да проследи на съвременен етап развитието на инкриминирането на проявена жестокост над гръбначно животно като промяна в обществените отношения, като изследва причината за промените и тяхното конкретно развитие. Анализът на специализираните наказателни текстове

цели по-доброто разбиране на институтите, както и установяване на свързаните промени в специалното ветеринарно законодателство след инкриминирането на жестокостта срещу животните.

Преценката на тези обстоятелства е от значение за правилното прилагане на законите и усъвършенстване на административно – наказателната дейност, която е в правомощията на компетентните контролиращи органи относно защитата и хуманното отношение към животните.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Във връзка с целите на изследването са проучени и подложени на контент-анализ (по Krippendorff, Klaus H., 2004) нормативни актове на национално ниво в областта на ветеринарномедицинското законодателство, в различните им редакции, както и законодателството в областта на наказателното право, засягащо проблематиката, свързани с прояви на жестокост към гръбначни животни.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

С приетото изменение на НК през 2011 г. законодателят предвиди в случай, че е проявена жестокост над гръбначно животно, в резултат на което се причинят тежко или трайно увреждане на здравето на животното или смърт на гръбначно животно, то поведението на извършителя изпълва състава на престъплението по смисъла на чл. 325 б от НК (Нов - ДВ, бр. 33 от 2011 г., в сила от 27.07.2011 г.).

До тези промени законодателят достига с мотива, че „Насилието над животните е деяние с особена обществена чувствителност, като кампанията за инкриминирането на проявите на обществена жестокост намира широк отзвук в организирани протести, подписки и социални групи. Проявите на жестокост към животните следва да се третират като обществено опасно деяние, а извършителите да бъдат подведени под наказателна отговорност. Случаите на жестоко третиране на животните са с доказано трайни и необратими последици върху психиката на човека и особено на децата. Доказано е, че насилието над животни води до насилие над хора, а според световната статистика 90% от серийните убийци са започнали с насилие над животни.

„Със Закона за защита на животните (ЗЗЖ) наред с формулирането на конкретни правила за хуманно отношение са забранени проявите на жестокост към животни и за тях е предвидена административно наказателна отговорност.

Установените наказания в ЗЗЖ обаче не отговарят на тежестта на извършените деяния и не осигуряват в достатъчна степен превенция срещу прояви на жестокост към животни в бъдеще време. За целта е необходимо да се приеме Закон за допълнение на Наказателния кодекс.“ (Мотиви към проекта на Закон за допълнение на Наказателния кодекс).

В подкрепа на тези мотиви стоят редица проучвания, които изследват и доказват криминалните характеристики на различни прояви на насилие над животни – специфичната мотивация, конкретните методи и различни аспекти на импулсивността (Richard & Reese, 2019; Newberry, 2018; Hoffer et al., 2018a, 2018b); установяване на зависимостта между актовете на увреждане и измъчване на животни от криминално проявени лица, които впоследствие се проявяват като домашни насилници, серийни убийци или извършители на масова публична стрелба (Arluke et al., 2018; Madfis & Arluke, 2014). Научните данни, заедно с обществените очаквания за защита на животните затвърждават необходимостта от наказателно дирене срещу лица, осъществяващи актове на насилие над животни (Priest, 2019; Lamparello & Boyd 2013; Schaffner, 2011).

С влизането в сила на Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс /ДВ, бр. 33 от 2011 г.), с който се инкриминира проявата на жестокост към животните и на основание § 45 от същия закон следваше да се изготвят законопроекти за изменение и допълнение на законите, чиито разпоредби трябва да бъдат приведени в съответствие с Наказателния кодекс, а именно Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) и Закона за защита на животните (ЗЗЖ). Изменението им се наложи с оглед отстраняване на възникващи противоречия между техните разпоредби и направените промени в Наказателния кодекс със Закона за изменение и допълнение на Наказателния кодекс /ДВ, бр. 33 от 2011 г./ . Тъй като някои от случаите на проява на жестокост към животни и причиняването противозаконно на смърт на животно, за които в ЗВД и ЗЗЖ са предвидени административни санкции, вече са инкриминирани, т. е. вече се предвижда наказателна санкция, не е допустимо за едно и също деяние да има и административна, и наказателна санкция. Това наложи да се променят ЗВД и ЗЗЖ и да се отстрани дублирането с оглед спазване на забраната „non bis in idem“ (не два пъти за едно и също нещо).

Така една от първите промени в ЗЗЖ е изменението на т. 1 от ал. 2 на чл. 7) (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.), а именно: „За жестокост се смята: т. 1. всяко действие или бездействие, което причинява продължително или

повтарящо се страдание на животното, или увреждане на здравето му или стрес”, като е премахната думата „трайно”, с оглед избягване дублиране с признаците на състава на престъплението по чл. 325 б от НК, което означава, че във всеки случай, в който е причинено трайно увреждане на животното – то извършеното, ако осъществява останалите признаци на престъпния състав, следва да се подведе под квалификацията на чл. 325 б от НК.

На следващо място бе отменена разпоредбата на чл. 10 от ЗЗЖ /Отм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г./, съдържаща до този момент забрана за проява на „особена жестокост” към животно, както и дефиницията на това кои прояви се считат за такива. Така единствената дефиниция на това, какво е особена жестокост остана в т. 75 от Допълнителните разпоредби на ЗВМД.

Практически затруднения при прилагането на новите текстове на чл. 325б от НК се срещат поради необходимостта от тълкуване на термина „жестокост“, който не е упоменат с дефиниция в НК, а се пояснява в чл. 7, ал. 2 от ЗЗЖ. Подобни затруднения се срещат в законодателната уредба и на други държави (Tochukwu et al., 2013; Benetato et al., 2011; Schaffner 2011), при което неясно дефиниране на понятия като „животно“, „жестокост“, „насилие“ създава предизвикателства при образуването на производство по дела за жестокост срещу животни. Интерпретацията на някои от термините се предоставя от съда, като по този пример в щата Мисури, САЩ, въз основа на тълкуване на термина „животно“, правна защита срещу актове на жестокост се осигурява единствено за бозайници (Benetato et al., 2011). За България, съгласно приетите през 2011 г. промени и създаването на чл. 325б от НК, правна защита се предвижда за всички *гръбначни животни*. В научните среди и широката общественост, обаче, продължава да се дискутира въпросът дали съществуващите норми наистина защитават адекватно животните, фокусирайки се и върху животни, обект на комерсиална експлоатация в животновъдството или лабораторните експерименти или други видове по-нисши организми като безгръбначните (Priest, 2019; Zabel 2019; Sankoff & White, 2009).

Новият обществен ред наложи и промяна в Глава седма „Административнонаказателни разпоредби. Принудителни административни мерки”, Раздел I „Административно наказателни разпоредби” на Закона за защита на животните, където се предвидиха санкции на поведение, което изпълва признаците на нарушение на чл. 7 от ЗЗЖ, а именно: **Чл. 62.** (Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г) (1) Който прояви жестокост към животно по смисъла на чл. 7, се наказва с глоба от 500 до 1000 лв., освен ако деянието не съставлява престъпление, като е премахнат признака „особена жестокост” и е заменен с „жестокост”. Премахването както на забраната за осъществяванена особена жестокост, въведена до този момент в чл. 10 на ЗЗЖ, както и промяната на санкционната разпоредба на чл. 62 на ЗЗЖ, е направена с цел избягване възможността прояви, определяни като такива, да се определят едновременно като нарушение и престъпление по смисъла на чл. 325б от НК. Така в специалното ветеринарно медицинско законодателство – в ЗЗЖ /Изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г/ не се съдържат вече санкции за проява на особена жестокост, след направените промени в законите и след инкриминирането на проява на жестокост към гръбначно животно, от която проява да последва смърт, тежко или трайно увреждане. Проявата на такова поведение следва да се подвежда вече като престъпление по чл. 325 б от НК, в случай, че са налице и останалите признаци на състава.

С измененията, предвидени в **чл. 422.** (1) /Доп. - ДВ, бр. 92 от 2011 г/ Който наруши забрана по чл. 151, т. 1, 6, 7, 16 или 17, се наказва с глоба от 100 до 200 лв., а при повторно нарушение - от 200 до 500 лв., е добавено „освен ако деянието не съставлява престъпление.”, с оглед избягване на конкуренция със състава на чл. 325 б от НК. Санционната нормата на чл. 422, ал. 2 от ЗВМД /Отм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г/, която предвиждаше наказание за действията, описани в ал.1 на същия член, но се характеризират с особена жестокост, както и ако с тях е причинена смърт, е отменена

В последствие след извършването на повторни законодателни промени, разпоредбата на чл. 422 от ЗВМД /изм., бр. 14 от 2016 г., в сила от 19.02.2016 г./ е допълнено към приложното поле на санкционната разпоредба, която следва се прилага към всички хипотези на чл. 151 т.1 – т. 17 ЗВМД, като формулировката „освен ако деянието не съставлява престъпление” е отпаднало. Независимо от това, административно наказващият орган следва при преценката на всеки конкретен случай да отчита дали не се касае за извършено престъпление по смисъла на чл. 325 б от НК, с оглед избягване нарушаване на принципа *non bis in idem*.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. В действащата национална нормативна уредба проявата на жестокост над гръбначно животно се третира от държавата по различен начин, в зависимост от причинения резултат – от степента на засягане на здравето и живота на гръбначните животни. Проявената жестокост към гръбначното животно, в резултат на която не е причинена противозаконно смърт, тежко или трайно увреждане, се разглежда от законодателят като

нарушение на ветеринарномедицинското законодателство (ЗЗЖ и ЗВМД). В случай, че се касае за причинени тежко или трайно увреждане на гръбначното животно или смърт, посредством някое от поведението, определени като проява на жестокост по смисъла на чл. 151 от ЗВМД и чл. 7, ал. 2 от ЗЗЖ, то поведението на извършителя следва да се квалифицира като престъпление по смисъла на чл. 325 б от НК, в случай че изпълва останалите елементи от престъпния състав.

2. Административно наказващият орган следва да преценени всеки случай и да отчети дали не се касае за извършено престъпление по смисъла на чл. 325 б от НК, с оглед избягване нарушаване на принципа *non bis in idem*.

3. При усъвършенстване на нормативните текстове от специфичното секторно законодателство на следващ етап, законодателят следва да вземе под внимание и актове на жестокост срещу не-гръбначни животни като ясно дефинира тяхното естество – нарушение или престъпление и предвиди санкции за такива прояви.

ЛИТЕРАТУРА

Закон за ветеринарномедицинската дейност (изм., бр. 98 от 27.11.2018 г., в сила от 7.01.2019 г.)

Закон за защита на животните – (ДВ, бр. 13 от 8.02.2008 г., в сила от 31.01.2008 г.)

Закон за защита на животните (изм. - ДВ, бр. 92 от 2011 г.)

МОТИВИ към проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (№ 054-01-33 от 16.04.2010 г., 41-вото НС);

МОТИВИ към проекта на Закон за допълнение на Наказателния кодекс (№ 002-01-34 от 5.05.2010 г., 41-вото НС)

Наказателен кодекс (ДВ, бр. 33 от 2011 г., в сила от 27.07.2011 г.)

Наказателен кодекс (изм. и доп., ДВ, бр. 101 от 19.12.2017 г., изм., бр. 55 от 3.07.2018 г.)

Anderson, J. L. (2012). The Origins and Efficacy of Private Enforcement of Animal Cruelty Law in Britain. *Drake Journal of Agricultural Law*, Vol. 17, No. 2, 2012

Arluke, A., Lankford, A., Madfis, E. (2018). Harming animals and massacring humans: Characteristics of public mass and active shooters who abused animals. *Behavioral Sciences & the Law* 36(3). DOI: 10.1002/bsl.2385

Benetato, M. A., Reisman, R., McCobb, E. (2011). The veterinarian's role in animal cruelty cases. *Journal of the American Veterinary Medical Association* 238(1):31-4. DOI: 10.2460/javma.238.1.31

Hoffer, T. A., Hargreaves-Cormany, H., Muirhead, Y., Meloy, J. R. (2018a). *The Relationship Between Family Violence and Animal Cruelty*. In book: *Violence in Animal Cruelty Offenders*, p. 35-37. Springer. DOI: 10.1007/978-3-319-91038-3_11

Hoffer, T. A., Hargreaves-Cormany, H., Muirhead, Y., Meloy, J. R., (2018b). *Motivations of Animal Cruelty Acts and Other Violence*. In book: *Violence in Animal Cruelty Offenders*, p. 43-45. Springer. DOI: 10.1007/978-3-319-91038-3_13

Krippendorff, K. H. (2004). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. Second Edition. Sage Publications

Lamparello, A. & Boyd, M. (2013). Vulnerable Victims: Increasing Animal Cruelty Sentences to Reflect Society's Understanding of the Value of Animal Lives. *Connecticut Law Review*, Vol. 45.

Madfis, E. & Arluke, A. (2014). Animal Abuse as a Warning Sign of School Massacres. *Homicide Studies* 18(1):7-22. DOI: 10.1177/1088767913511459

McClellan, J. (2008). Animal Cruelty and Violent Behavior. *Journal of Security Education* 2(4). DOI: 10.1300/J460v02n04_04

Mogbo, T. C., Oduah, F.N, Okeke, J. J., Ufele, A. N. Nwankwo, O. D. (2013). Animal Cruelty: A Review. *Journal of Natural Sciences Research*. ISSN 2225-0921 (Online), Vol.3, No.8, 2013

Newberry, M. (2018). Associations between different motivations for animal cruelty, methods of animal cruelty and facets of impulsivity. *Psychology Crime and Law* 24(1):52-78. DOI: 10.1080/1068316X.2017.1371305

Priest, C. (2019). Enforcing Sympathy: Animal Cruelty Doctrine after the Civil War. *Law & Social Inquiry* 44(1):136-169. DOI: 10.1017/lsi.2018.11

Richard, C. & Reese, L. A. (2019). The Interpersonal Context of Human/Nonhuman Animal Violence. *Anthrozoos A Multidisciplinary Journal of The Interactions of People & Animals* 32(1):65-87. DOI: 10.1080/08927936.2019.1550282

Sankoff, P. & White, S. (2009). *Animal Law in Australasia: A New Dialogue*. Federation Press. ISBN 186287719X, 9781862877191

Schaffner, J. (2011). *Anti-Cruelty Laws*. In book: *An Introduction to Animals and the Law*. DOI: 10.1057/9780230294677_2

Zabel, J. J. (2019). Legislators Need to Develop a Backbone for Animals that Lack One: Including Cephalopods in the Animal Welfare Act. *SSRN Electronic Journal*. DOI: 10.2139/ssrn.3362954